

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародних відносин і політичної
філософії
Протокол № 1 від 22.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	СЗ «Міжнародні відносини»
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Міжнародні відносини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
д.істор.н., доц.

Олена КРАВЧЕНКО

Завідувач кафедри
міжнародних відносин і
політичної філософії

Олег КУЗЬ

Гарант програми

Ірина ЖЕРЕБЯТНІКОВА

**Харків
2026**

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Зовнішня політика та дипломатія України» викладається у Навчально-науковому інституті міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини» і спрямована на отримання теоретичних знань і формування практичних навичок у сфері зовнішньої політики та дипломатії України.

Актуальність вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України» обумовлена необхідністю активізації зовнішньополітичної діяльності та дипломатії України та підготовки фахівців із міжнародних відносин, фахова діяльність яких пов'язана із Україною.

Об'єктом навчальної дисципліни є зовнішня політика та дипломатія України.

Предмет навчальної дисципліни – історичні етапи та особливості формування та здійснення зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності України у регіональному та глобальному контексті.

Метою навчальної дисципліни є: формування у здобувачів компетентностей щодо аналізу зовнішньої політики та дипломатії України, вивчення процесу формування зовнішньополітичного курсу України в контексті національних інтересів України.

У якості *завдань* опанування дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України» постають:

- ознайомлення з основними етапами виникнення та розвитку зовнішньої політики та дипломатії України;
- засвоєння та розуміння основних понять та категорій дисципліни;
- формування вмінь та навичок застосування методів політичного аналізу щодо зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності;
- розвиток здатностей аналізувати, описувати й оцінювати дипломатичні відносини України у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- розуміння місця та ролі зовнішньої політики в системі міжнародних відносин.

Програму вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини».

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН3	ЗК4, ЗК5, СК1, СК 2, СК5
РН4	ЗК3, СК4, СК6, СК9, СК11, СК12
РН11	ЗК9, ЗК10, СК7, СК8
РН16	ЗК1, СК7, СК8, СК11

де, **РН3**. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН4. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове

листування (українською та іноземними мовами).

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичні аспекти зовнішньої політики та дипломатії на українських землях

Тема 1. Зовнішня політика та дипломатія держави: сутність, принципи реалізації.

Об'єкт і предмет навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України». Категоріально-понятійний апарат, методологічні основи і методи дослідження. Мета і завдання дисципліни. Джерела та література курсу. Зміст поняття «зовнішня політика», її принципи. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики. Функції та засоби здійснення зовнішньої політики. Види зовнішньої політики держави. Геополітичний підхід до зовнішньої політики.

Тема 2. Зовнішня політика та дипломатія Давньої Русі й Галицько-Волинської держави.

Міжнародні контакти давніх слов'ян та їхніх державних утворень. Зовнішня політика князів у процесі створення Давньоруської держави. Договір Олега з Візантією 911 р. Зовнішня політика Ігоря та Ольги. Дипломатія Святослава. Відносини з Хозарським каганатом. Політика розширення територій. Розквіт міжнародних зв'язків Русі за Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Європейська інтеграція Давньої Русі. Династичні шлюби як засіб дипломатії. Внутрішні усобиці між руськими князями. Відносини Київської Русі з половцями. Зовнішня політика Володимира Мономаха. Українські землі періоду монголо-татарського нашестя як об'єкт міжнародних відносин. Міжнародна діяльність Галицько-Волинського князівства за Данила Галицького та його наступників.

Тема 3. Українські землі в міжнародних відносинах литовсько-польської доби.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського (ВКЛ). Боротьба Великого князівства Литовського за політичну суб'єктність. Міжнародні відносини Литви та її зовнішня політика. Литовсько-московські війни, їх причини та значення. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви. Унії XIV – XVI ст. Позиція українського суспільства щодо утворення Речі Посполитої та її зовнішньої політики. Релігійний конфлікт як чинник регіональної і міжнародної політики.

Тема 4. Дипломатія Запорізької Січі та Козаччини.

Зовнішня політика та дипломатичні стосунки Запорізької Січі. Відносини Запорізької Січі із Кримським ханством та Османською імперією. Татарські набіги як чинник регіональної політики. Козацькі морські рейди.

Козацтво у міжнародній політиці кінця XVI – першої половини XVII ст. Польсько-козацькі війни. Боротьба за козацьку автономію, захист православної віри дипломатичними методами. Українські гетьмани як дипломати. Переговори із урядом Московського царства. Березневі статті (1654). Зовнішня політика держави Богдана Хмельницького у 1654–1657 рр.

Дипломатія Гетьманщини. Зовнішня політика і дипломатія гетьманських урядів другої половини XVII ст. Договори із царським урядом. Україна у зовнішній політиці держав під час Північної війни 1700–1721 рр. Дипломатія гетьмана Івана Мазепи. Проголошення Російської імперії (1721). «Росія» та претензії Московського царства на історичну спадщину Русі. Українське питання у зовнішній політиці і регіональних відносинах у XVIII–XIX ст.

Тема 5. Зовнішня політика й дипломатія УНР та Української Держави.

Українська революція та пошук її зовнішньополітичних орієнтирів. Створення дипломатичної служби Української Народної Республіки. Представництво інтересів держави на міжнародній арені. Бачення України у системі регіональних та європейських зовнішньополітичних відносин.

Російсько-українські відносини доби Центральної Ради. Укладення Брестського миру 1918 р. та юридичне визнання української незалежності. Діяльність української дипломатії в період Гетьманату П. Скоропадського. Українська дипломатія на завершальному етапі національно-демократичної революції.

Зовнішньополітичні орієнтири Української Народної Республіки в добу Директорії. Варшавський (1920 р.) і Ризький (1921 р.) мирні договори та їхні політико-дипломатичні наслідки. Створення Західноукраїнської Української Народної Республіки та її зовнішньополітичні пріоритети. Паризька мирна конференція 1919 р. Дипломатична діяльність делегацій УНР та ЗУНР у Парижі. Варшавський договір (21-24 квітня 1920 р.). Ризький договір (18 березня 1921 р.). Дипломатія Радянської України.

Змістовий модуль 2. Сучасна зовнішня політика і дипломатія Української держави

Тема 6. Становлення зовнішньої політики незалежної України.

Україна в сучасному геополітичному просторі. Досягнення зовнішньої політики України. Прорахунки в зовнішній політиці України. Створення нової української дипломатії. Формування дипломатичного корпусу. Позиції країн щодо державної незалежності України. Міжнародне визнання України. Членство України в міжнародних організаціях.

Розвиток сучасної зовнішньої політики України. Чинники розвитку зовнішньої політики України у 1990-ті рр. Періодизація розвитку зовнішньої політики України. Основні напрями зовнішньої політики України. Питання національних інтересів у зовнішній політиці Української держави.

Тема 7. Відносини України з США.

США у зовнішній політиці України 1990-х рр. Встановлення дипломатичних відносин України із США. Візит Дж. Буша (липень – серпень 1991 р.) до Києва. Дипломатичне визнання, обмін посольствами. Візит Кравчука до США (травень 1992 р.). Позиція США щодо долі СРСР та перспектив незалежності України. Проблема ядерного роззброєння в українсько-американських відносинах. Позитивні досягнення у стосунках Україна-США. Українсько-американське стратегічне співробітництво.

США та українські революції. Зовнішньополітична підтримка України із боку США. Позиція США щодо подій Помаранчевої революції 2004-2005 рр. Політика адміністрації Дж. Буша мол. щодо України. Позиція США щодо подій Революції Гідності 2013-2014 рр. Зовнішньополітична підтримка України у справі протидії гібридній агресії РФ проти України.

Відносини України із міжнародними фінансовими інституціями. Розвиток співпраці України із міжнародними фінансовими інституціями. Програми МВФ із Україною, їх зміст та значення. Проблема зовнішнього боргу України як чинник зовнішньої політики. Україна та Всесвітній банк. Проблема іноземних інвестицій в економіку України. Вступ України до ВТО.

Тема 8. Регіональні напрями зовнішньої політики України.

Україна на пострадянському просторі. Політика України щодо СНД. Концептуальні засади і реалізація «політики багатовекторності» у зовнішньополітичному курсі країни. «Газова дипломатія». Будапештський меморандум. Балансування України між центрами сили у регіоні Східної Європи. Криза політики багатовекторності та її причини.

Створення ГУАМ та бачення його ролі у регіоні. ГУАМ як геополітична альтернатива російським інтеграційним концепціям. Криза ГУАМ та її причини.

Відносини України з Казахстаном, Вірменією, Грузією, Азербайджаном, Молдовою та іншими пострадянськими республіками.

Азійський напрям зовнішньої політики України. Близькосхідний вектор

зовнішньої політики України. Африканський та латиноамериканський напрями зовнішньої політики України.

Проблема українсько-російських відносин. Місце України у російській геополітиці та інтеграційних проєктах. Відносини України та Росії до військового конфлікту 2014 р. Проблема протидії гібридній агресії та відновлення територіальної цілісності України. Перспективні напрями зовнішньополітичної протидії гібридній агресії.

Тема 9. Політика і дипломатія євроатлантичної інтеграції України.

Європейська та євроатлантична інтеграції України та сучасному етапі. Перехід України до активного євроатлантичного курсу у 2005 р. Бухарестський саміт НАТО 2008 р. Причини і механізми гальмування євроатлантичної інтеграції України. Європейська асоціації України.

Відносини України із країнами ЄС. Україна та Німеччина. Проблема Північного потоку. Україна у зовнішньополітичному курсі та внутрішньополітичному дискурсі ФРН. Українсько-французькі взаємини. Україна у політиці Італії та Австрії. Роль Швеції у зовнішній політиці України. Відносини України з Великою Британією та іншими країнами Європи, не членами ЄС. Миротворчі місії України. Перспективи вступу до ЄС та НАТО.

Відносини України із Польщею, країнами Балтії. Україна та сусідні країни Карпатського і Балканського регіону.

Тема 10. Зовнішня політика та дипломатія України в умовах війни: стан, особливості та пріоритети.

Вплив російської агресії на відносини України з Європейським Союзом. Вплив війни на відносини України зі США. Зміна зовнішньополітичного курсу України у стосунках з країнами Азії та Близького Сходу. Вплив війни на стосунки з країнами Африки. Досягнення української дипломатії під час війни. Заходи щодо боротьби з дезінформацією та фейками. Досягнення і прорахунки в зовнішній політиці України під час війни.

Мирний план В. Зеленського. Союзники і противники України у російсько-українській війні. Українське питання на світових самітах. Військова допомога Україні. Перспективи повоєнної відбудови України.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назви тем	Зміст
Тема 1. Особливості зовнішньої політики держави.	Розуміння об'єктивних і суб'єктивних чинників, що впливають на зовнішню політику держави; цілей

	зовнішньополітичної діяльності держави. Характеристика напрямів зовнішньополітичної діяльності України.
Тема 2. Міжнародні контакти давніх слов'ян та їхніх державних утворень.	Аналіз зовнішньої політики та дипломатичних зв'язків Давньоруської держави, особливостей взаємин з монголо-татарами, вивчення зовнішньої політики та дипломатії Галицько-Волинської держави.
Тема 3. Українські землі в міжнародних відносинах литовсько-польської доби	Осмислення змін у регіональних відносинах XIV – XVI ст. та позиції українського суспільства щодо утворення Речі Посполитої та її зовнішньої політики.
Тема 4. Запорізька Січ як суб'єкт міжнародних відносин.	Характеристика зовнішньої політики та дипломатичних стосунків Запорізької Січі; визначення ролі козацтва у міжнародній політиці кінця XVI – першої половини XVII ст.
Тема 5. Зовнішньополітичні орієнтири Української Народної Республіки	Аналіз бачення ролі України у системі регіональних та європейських зовнішньополітичних відносин доби Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського та Директорії.
Тема 6. Становлення зовнішньої політики незалежної України.	Вивчення досягнень і прорахунків зовнішньої політики України, характеристика сучасної української дипломатії.
Тема 7. Ключові напрями політичного співробітництва Україна-США.	Ознайомлення з основними етапами україно-американських відносин, визначення ролі США у політичній та економічній підтримці України.
Тема 8. Принцип «багатовекторності» у зовнішній політиці України. Україна на пострадянському просторі.	Характеристика взаємовідносин України з пострадянськими країнами, аналіз особливостей азійського, близькосхідного, африканського та латиноамериканського напрямів зовнішньої політики України.
Тема 9. Європейська та євроатлантична інтеграції України та сучасному етапі.	З'ясування сутності європейського та євроатлантичного інтеграційних процесів України.
Тема 10. Вплив російської агресії на відносини України із світом.	Аналіз впливу російської агресії на відносини України з Європейським Союзом, США та іншими країнами; встановлення досягнень і прорахунків в зовнішній політиці України під час війни.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Теми 1 – 10	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, відбір та огляд літературних джерел з певної теми; виконання практичних завдань з цієї теми
Тема 2, 4, 5	Підготовка до дискусії
Теми 6 – 10	Виконання індивідуальних завдань, підготовка аналітичної доповіді, презентації
Теми 1 – 10	Підготовка до експрес-опитування

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України» використовуються традиційні методики інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, тести, робота в міні-групах, колоквіуми, навчання через дослідження. Зокрема:

Словесні (лекція-дискусія (Тема 1); проблемна лекція (Теми 2, 6)).

Практичні (практична робота (Теми 3, 9), семінар-дискусія (Теми 4, 9), підготовка та презентація творчого завдання, кейс-метод (Теми 5, 7, 8, 10), тести (Теми 1 – 5, 6–10), колоквіум (Теми 1–10)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100-бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Система оцінювання сформованих компетентностей враховує види занять, які передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять та самостійної роботи оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль, який проводиться у формі екзамену.

Максимально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 60 та підсумковий (екзамен) – 40 балів, мінімально можлива кількість балів за поточний контроль – 35 та підсумковий (екзамен) – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю та екзамену.

Поточний контроль включає наступні контрольні заходи: експрес-опитування, завдання за темами; поточні контрольні роботи; тести; дискусії, презентації за темами.

Поточний контроль може здійснюватися у таких формах:

– *експрес-опитування* за змістом пройдених тем – 2 рази за семестр на

практичних заняттях. Максимальна оцінка – 5 балів (усього 10 балів за семестр), її можна отримати, якщо відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення; містить засвоєний теоретичний матеріал у повному обсязі;

– *аналітичні доповіді (промови)* за заданою тематикою – 2 рази за семестр на практичних заняттях. Максимальна оцінка за доповідь – 5 балів (усього 10 балів за семестр), її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є аргументованими, теоретичний матеріал викладений вільно із розумінням основних понять;

– колоквиум за 1–10 темами – 1 раз за семестр, проводиться на фінальному практичному занятті. Максимальна оцінка – 10 балів (усього 10 балів за семестр);

– *аналітичної презентації* – 2 рази за семестр на практичних заняттях. Максимальна оцінка – 5 балів (усього 10 балів за семестр);

– *тематичні тести* – 2 рази за семестр. Максимальна оцінка – 5 балів (усього 10 балів за семестр);

– *участь у дебатах* – 2 рази за семестр на практичних заняттях, усно. Максимальна оцінка за виступ – 5 балів (усього 10 балів за семестр);

– *письмовий екзамен* – 40 балів.

Відповідно до компетентнісного підходу екзаменаційні білети мають три рівні:

1) стереотипний (6 питань у вигляді тестів): кожна правильна відповідь – 1 бал;

2) діагностичний (2 відкритих питання): кожна правильна коротка відповідь – 5 балів;

3) евристичний (2 питання): кожна правильна розгорнута відповідь – 12 балів.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання письмового іспиту

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена
Кузнеця

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

Навчальна дисципліна «Зовнішня політика та дипломатія України»

Екзаменаційний білет № 1

Завдання 1 (6 стереотипних питань, 1 бал за кожне)

1. В якому році Україна стала членом Організації з безпеки і

співробітництва в Європі (ОБСЄ)?

а) 1992 р.

б) 2002 р.

в) 2014 р.

г) 2024 р.

Завдання 2 (2 діагностичні питання, 5 балів за кожне)

Які найважливіші функції зовнішньої політики держави?

Завдання 3 (2 евристичні питання, 12 балів за кожне)

Які чинники впливають на зовнішню політику України в умовах російсько-української війни?

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

12-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить засвоєний теоретичний / практичний матеріал у повному обсязі	12
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	11
Відповідь в цілому аргументована, відтворює самостійність мислення, але бракує систематизації. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	10
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	9
Відповідь виявляє обізнаність студента з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	8
Відповідь виявляє обізнаність студента з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	7
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	6
При відповіді на питання допущено суттєві помилки, які впливають на зміст; самостійність мислення виявлена лише частково	5
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення студента з проблематикою питання; самостійність мислення та висновки відсутні	4
Відповідь виявляє практичну відсутність у студента самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня; навички	3

застосування знань відсутні	
Відповідь не виявляє самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня; стереотипне знання не відтворено	2
Відповідь фактично не має перетину зі змістом питання	1

5-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить засвоєний теоретичний / практичний матеріал у повному обсязі	5
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	4
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	3
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	2
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення здобувача з проблематикою питання; самостійність мислення та висновки відсутні	1
Відповідь фактично не має перетину зі змістом питання	0

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Балануца О. О. Родзинки дипломатії: навч. посіб. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 148 с.
2. Дипломатія. Навч. посіб. / Л. В. Корольчук, О. В. Баула, Н. М. Галазюк, О.М. Зелінська, П. Я. Кравчук, О. М. Лютак, Л. В. Савош, О. А. Урбан. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024. 340 с.
3. Дорош Л. О., Івасечко О. Я., Турчин Я. Б. Зовнішня політика України : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2021. 348с.
4. Історія дипломатії : навч.-метод. посіб. / за ред. О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручн. / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
6. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 200 с. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25295>

Додаткова

7. Гавронська Т. В. Київська Русь її дипломатія в IX – першій половині X століття: відношення з державами Європи та Азії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 18. Право. 2021. Вип. 35. С. 9–25.
8. Зовнішня політика України. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. М. Кузь, Д. Ю. Михайличенко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 46 с. URL : <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27258>
9. Кадол О. М., Кравченко О. В., Сідлецька О. М. Еволюція ролі України в міжнародних відносинах: від становлення державності до формування нової архітектури європейської безпеки (1991–2024). *Вісник гуманітарних наук. Міжнародний класичний університет імені Пуліпа Орлика*. 2025. Вип. 6. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/38006>
10. Концепція зовнішньої політики України. Експертні рекомендації / під заг. ред. Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест. Б. м.: Фонд імені Фрідріха Еберта в Україні, 2020. 107 с.
11. Сівова Т. Перспективи вступу України до Європейського Союзу в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. (73). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5894/5832>
12. Buriachenko O., Somak O., Golubytskyi S., Kravchenko N., Kravchenko O. International Support for Ukraine: Evaluating the Impact of Military, Economic, and Diplomatic Aid. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*. 2025. Vol. 88. P. 151–168. Scopus <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35731>

Інформаційні ресурси

13. Максак Г. Дипломатія за часів незалежності: успіхи та провали зовнішньої політики України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/08/25/7126972/>
14. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Аналітичне дослідження / ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”», Фонд ім. Ф.Еберта. ТОВ «Вістка» Київ, 2022. 328 с. URL: https://lib.in.ua/92615-ukrainska-pryzma-zovnishnia-polityka-2021-analitychne-doslidzhennia/#google_vignette
15. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Зовнішня політика та дипломатія України» [Електронний ресурс]. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8842>